

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 33610-02-17

ניתן ביום 05 ספטמבר 2017

המבקש

אבינועם שגיב

-

המשיב

המוסד לביטוח לאומי

לפני: הנשיא יגאל פליטמן, סגנית הנשיא ורדה וירט-ליבנה, השופט אילן איטח

**בשם המבקש – עו"ד יונה סירוטה
בשם המשיב – עו"ד תהילה כזרי**

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות הביטוח הלאומי \(קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה\)](#), תשט"ז-1956: סע' [T29.6.31](#), [T26.6.R21](#)

מיני-רציו:

* במקרים חריגים שבהם הטעות בהחלטת הוועדה הרפואית היא טעות גלויה על פניה ותיקונה אינו מחייב ידע או שיקול דעת רפואי, יתקן בית הדין את הטעות בעצמו. המקרה דנא הוא מאותם מקרים נדירים שבהם רשאי בית הדין להתערב בקביעת דרגת הנכות.

* ביטוח לאומי – ועדות רפואיות – נכות

* ביטוח לאומי – ועדות רפואיות – קביעתן

* עבודה – בית-הדין לעבודה – ביקורת שיפוטית

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, אשר קיבל באופן חלקי את ערעורו של המבקש כנגד החלטת הוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה).

בית הדין הארצי לעבודה (מפי הנשיא י' פליטמן, סגנית הנשיא ו' וירט-ליבנה והשופט א' איטח) קבע כלהלן:

במצבים בהם נופלת טעות משפטית בעבודת וועדה רפואית, דרך המלך היא השבת העניין לפתחה. עם זאת, במקרים חריגים שבהם הטעות בהחלטת הוועדה היא טעות גלויה על פניה ותיקונה אינו מחייב ידע או שיקול דעת רפואי, יתקן בית הדין את הטעות בעצמו. המקרה דנא הוא מאותם מקרים נדירים שבהם רשאי בית הדין להתערב בקביעת דרגת הנכות.

עיון בהחלטת הוועדה מלמד כי היא הייתה ערה לכל הוראות פסק הדין המחזיר. אף על פי כן מהחלטתה נשמטה דרגת הנכות בגין קטיעת 2 אצבעות כף הרגל. ההשמטה לא נומקה באופן רפואי ולמעשה אין התייחסות לנכות בעניין זה, כך שברור כי מדובר בטעות לא מכוונת בלבד.

יש להורות כי לדרגת הנכות שקבעה בוועדה יתווספו 5% נכות בגין קטיעת 2 אצבעות. הקביעה האמורה מתייחסת לנסיבותיו הספציפיות של המבקש ואין בה כדי לשנות את ההלכה הפסוקה באשר להיקף התערבותו של בית הדין בהחלטות של הוועדות הרפואיות.

פסק דין

סגנית הנשיא ורדה וירט-ליבנה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה בחיפה (השופטת אילת שומרני-ברנשטיין; ב"ל (חי') 6429-08-16 מיום 6.2.2017) אשר קיבל באופן חלקי את ערעורו של המבקש כנגד החלטת הוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה) מיום 10.3.2016.

הרקע לבקשה

2. עניינו של המבקש הוחזר לוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה) בהרכב חדש (להלן: הוועדה) על פי פסק דינו של בית דין זה (בר"ע (ארצי) 33366-04-14 [פורסם בנבו] מיום 24.7.2014. להלן: פסק הדין המחזיר) שהורה לוועדה לדון, בין היתר, בשאלה אם יש לקבוע למבקש דרגת נכות בגין מצב הבוהן בכף הרגל וזאת מבלי להידרש למצבן של יתר אצבעות כף הרגל.

3. בהחלטה מיום 31.7.2014 הבהירה השופטת רונית רוזנפלד לבקשת המבקש כי מפסק הדין עולה בבירור שלפני הוועדה יהיה נתון כי למבקש 20% נכות נוירולוגית ו-5% נכות בגין קטיעת 2 אצבעות בכף הרגל.

4. בעקבות פסק הדין התכנסה, כאמור, ועדה בהרכב חדש. בהחלטתה מיום 10.3.2016 קבעה הוועדה כך:

"מבחינה אורטופדית עקב הקטיעה של הבוהן הגדילה ללא ראש עצם

המסרק נכותו תואמת סעיף 50(1)(ב)(II) – 10%.

מבחינה קרדיאלית הוועדה קובעת 25% לפי 9(1)(ג)(II).

לגבי הנכות הזמנית הוועדה משאירה את ההחלטה כפי שנקבע בוועדה המחוזית.

הוועדה עיינה בחוות דעת פרופ' רוגין ואינה מקבלת את מסקנותיה. פרופ' רוגין מוסר על בדיקת אקו עם עדות לירידה בינונית בהתכווצות החדר השמאלי. במסמכים שהמציא לוועדה קיימת עדות לתפקוד תקין של החדר השמאלי או לכל היותר הפחתה קלה בהתכווצות החדר. לגבי הנכות הנורולוגית הוועדה משאירה את הנכות כפי שנקבעה לפי 29(6)(II)-(III) סה"כ נכותו 46% מ-1.12.97."

מהחלטת הוועדה עולה כי היא לא התייחסה כלל לנכות בשיעור 5% בגין קטיעת 2 אצבעות בכף הרגל.

כנגד החלטה זו הגיש המבקש ערעור לבית הדין האזורי.

5. בבית הדין האזורי הודה המשיב כי הוועדה לא התייחסה לנכות בגין קטיעת 2 אצבעות בכף הרגל וסבר שמדובר בטעות קולמוס. לכן הסכים המשיב כי עניינו של המבקש יוחזר לוועדה. המבקש מצדו טען כי משמדובר בטעות ברורה על פניה שאינה מחייבת הפעלת שיקול דעת על בית הדין לתקן את הטעות בעצמו. הדבר מוצדק בעניינו גם משום שעניינו נדון כבר שנים רבות לפני הוועדות הרפואיות.

6. בית הדין האזורי פסק כי יש להשיב את עניינו של המבקש לוועדה בהתאם להסכמת המשיב. זאת משום שדרך המלך בתיקים מסוג זה היא להשיב את הדיון לוועדה הרפואית שתקבע את דרגת הנכות. עוד הוא קבע כי לא מדובר בטעות אריתמטית פשוטה וכי ההנחיות שניסח המשיב מספיק ברורות.

כנגד פסק הדין הוגשה הבקשה שלפנינו.

טענות הצדדים וההליך בבית דין זה

7. בבקשת רשות הערעור טוען המבקש כי הוועדה שכחה להוסיף את הנכות בשיעור 5% שנקבעה בגין קטיעת שתי אצבעות כף הרגל. לטענתו מדובר בנכות חלוטה ובהתאם להחלטת השופטת רונית רוזנפלד מיום 31.7.2014 היה על הוועדה להתייחס לנכות זו כנתון שלא ניתן לדון בו.

בנסיבות אלה טוען המבקש כי מדובר בטעות משפטית גלויה אשר תיקונה אינו מחייב הפעלת שיקול דעת או ידע רפואי ולכן יש לבית הדין סמכות לתקן את הטעות בעצמו, כך שדרגת הנכות בגין קטיעת 2 אצבעות כף הרגל תתווסף ליתר הנכויות שנקבעו.

8. מנגד טען המשיב כי אין מקום להתערב בפסק דינו של בית הדין האזורי התואם את ההלכה הפסוקה. לטענת המשיב גם אם מדובר בטעות קולמוס הדרך לתיקונה עוברת דרך הוועדה, כשם שטעות קולמוס בפסק דין מתוקנת על ידי הערכאה שנתנה אותו ולא על ידי ערכאת הערעור.

9. בישיבה מקדמית מיום 19.7.2017 שנקבעה לנוכח נסיבותיו הייחודיות של ההליך, חזרו הצדדים על טענותיהם ובית הדין ניסה להביאם לידי הסכמה. בתום הישיבה ביקש המשיב לשקול עמדתו שנית.

לאחר ששקל עמדתו הודיע המשיב כי הוא עומד על עמדתו. לטענתו ניתן לכנס בהקדם ועדה בהתאם לפסק דינו של בית הדין האזורי ללא התייצבות של המבקש כך שהדבר לא יטריח אותו ולא ייגרם עיכוב נוסף. כן טוען המשיב כי התיקון הנדרש בענייננו מחייב ידע ושיקול דעת רפואי. לשיטתו אין מדובר בטעות סופר, וגם אם כן הסמכות לתקן טעות סופר נתונה לוועדה שנתנה את ההחלטה. לטענת המשיב תיקון הטעות על ידי בית הדין תגרום לפגיעה במבוטחים אשר יחויבו להגיש ערעורים ולנהל הליכים משפטיים וזאת בשעה שניתן לתקן את הטעות בצורה פשוטה ומהירה.

דיון והכרעה

10. לאחר עיון בכלל החומר שהונח לפנינו לרבות טיעוני הצדדים לפרוטוקול החלטנו לתת רשות ערעור ולדון בבקשה כבערעור. בנסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפנינו החלטנו לקבל את טענות המבקש.

11. בפתח הדברים ייאמר כי צדק בית הדין האזורי בקובעו כי במצבים שבהם נופלת טעות משפטית בעבודת וועדה רפואית דרך המלך היא השבת העניין לפתחה. המדובר בהלכה מושרשת בפסיקתו של בית דין זה ולא נס ליחה גם כיום. עם זאת נפסק כי במקרים חריגים שבהם הטעות בהחלטת הוועדה היא טעות גלויה על פניה ותיקונה אינו מחייב ידע או שיקול דעת רפואי יתקן בית הדין את הטעות בעצמו (ראו למשל: [דב"ע \(ארצי\) נא/99-50](#) כץ – המוסד לביטוח לאומי [פורסם בנבו] פד"ע כב(1) 507 (1991); [דב"ע \(ארצי\) נב/01-4](#) אסור – המוסד לביטוח לאומי [פורסם בנבו] פד"ע כד(1) 104 (1992); [עב"ל \(ארצי\) 637/09](#) המוסד לביטוח לאומי – וקנין [פורסם בנבו] (7.2.2010); [עב"ל \(ארצי\) 46749-09-14](#) המוסד לביטוח לאומי – רצבי [פורסם בנבו] (7.5.2015)). אמנם בית הדין הארצי לא קבע דרגת נכות באף אחד מהמקרים שצוינו לעיל וזאת משום שלא מצא כי מדובר במקרה נדיר מסוג המקרים שבהם רשאי הוא

להתערב. עם זאת במקרים ספורים שבהם התגלתה טעות גלויה על פניה שאינה מחייבת ידע או שיקול דעת רפואית, כגון טעות חישובית, קבע בית הדין את דרגת הנכות ולא החזיר את העניין לוועדה הרפואית ([עב"ל 1091/04 יעיש – המוסד לביטוח לאומי](#) [פורסם בנבו] 5.6.2005). צעד זה ננקט, כאמור, במקרים ספורים בלבד ורק באותם מקרים נדירים שנסיבותיהם הייחודיות מאפשרות לעשות כן. בכך מבצר בית הדין את ההלכה המושרשת בעניין זה.

דעתנו היא כי המקרה דנא הוא מאותם מקרים נדירים שבהם רשאי בית הדין להתערב בקביעת דרגת הנכות ואבהיר.

12. פסק הדין המחזיר קבע כך :

“עניינו של המבקש יועבר אל ועדה רפואית לעררים בהרכב אחר, על מנת שתדון בשלוש הסוגיות הבאות:

...

ג. האם יש לקבוע למבקש דרגת הנכות בגין מצב הבוהן בכף רגלו, ולפי איזה סעיף ליקוי. אין להידרש למצב יתר אצבעות כף רגלו של המבקש.”

כוונת הדברים שלעיל הייתה שהוועדה אינה רשאית לדון פעם נוספת בנכות בשיעור 5% שנקבעה בגין קטיעת 2 אצבעות בכף הרגל, כפי שעולה גם מהחלטת בית הדין מיום 31.7.2014. בעניין זה צודק המבקש כי ההחלטה בנוגע לנכות זו חלוטה.

עיון בהחלטת הוועדה מלמד כי היא הייתה ערה לכל הוראות פסק הדין המחזיר. אף על פי כן מהחלטתה נשמטה דרגת הנכות בגין קטיעת 2 אצבעות כף הרגל. ההשמטה לא נומקה באופן רפואי ולמעשה אין התייחסות לנכות בעניין זה, כך שברור כי מדובר בטעות לא מכוונת בלבד. גם המשיב בהגיונותו הסכים בבית הדין האזורי שמדובר בטעות קולמוס ואיננו מקבלים את טענתו הנוכחית כי מדובר בעניין שיש לוועדה שיקול דעת לגביו. בנסיבות אלה מתקיים לפנינו התנאי כי מדובר בטעות גלויה על פניה ושתיקונה אינו מחייב ידע או שיקול דעת רפואי.

13. ייתכן כי יש ממש בטענת המשיב כי הדרך הראויה לתיקון הטעות הייתה לפנות למזכיר הוועדות במישרין ולבקש שהוועדה תתקן את הטעות. אולם לא הוברר לפנינו אם מדובר בהליך שמוכר למזכירי הוועדות וכי הוא אפשרי על פי דין. כך גם לא הוברר אם למשיב יש מדיניות סדורה בעניין זה שהייתה מונעת ממנו את הצורך לפנות לבית הדין האזורי כפי שעשה בסופו של דבר.

14. אנו סבורים כי חלוף הזמן מאז ניתן פסק הדין המחזיר והעובדה שעניינו של המבקש נדון פעמים רבות לפני ועדות רפואיות בהרכבים שונים מצטרפים לנסיבות החריגות שמאפיינות את הטעות שנפלה בהחלטת הוועדה. מכלול הנסיבות מטה את הכף לקבלת בקשת המבקש שלא לחזור פעם נוספת לוועדה רפואית. אשר על כן אנו מורים כי לדרגת הנכות שקבעה בוועדה יתווספו 5% נכות בגין קטיעת 2 אצבעות לפי פריט ליקוי [29\(6\)\(III\)-\(II\)](#). למען הסר ספק יובהר כי הקביעה האמורה מתייחסת לנסיבותיו הספציפיות של המבקש ואין בה כדי לשנות את ההלכה הפסוקה באשר להיקף התערבותו של בית הדין בהחלטות של הוועדות הרפואיות.

15. **סוף דבר** – בקשת רשות הערעור מתקבלת כאמור לעיל. בשים לב לתוצאה המשיב יחויב בהוצאות המבקש בסך 3,500 ₪ אשר ישולמו בתוך 30 יום ממועד מתן פסק הדין שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

ניתן היום, י"ד אלול תשע"ז (05 ספטמבר 2017), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

אילן איטח,
שופט

ורדה וירט-ליבנה,
סגנית נשיא

יגאל פליטמן,
נשיא, אב"ד

אילן איטח 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)